

Підтримка соціально-економічного розвитку малих міст

М. К. ГНАТЕНКО

Харківська національна академія міського господарства

Найпоширенішими в Україні є малі міста, загальною чисельністю до 50 тис. осіб, які за характером господарської діяльності є організаційно-господарськими та культурно-побутовими центрами місцевого значення. Для таких міст характерна невелика людність, незначна зайнятість у промисловості, висока чисельність працюючих у сільському господарстві, значна кількість зайнятих індивідуальною трудовою діяльністю.

Станом на 1 січня 2003 року в Україні нараховувалося 350 малих міст (3/4 загальної кількості міст України), в яких проживало майже 13 відсотків населення країни (близько 19 відсотків міського населення).

Основними проблемами економічного і соціального розвитку малих міст України є:

- обмеженість економічної бази і низька конкурентоспроможність щодо залучення кваліфікованих кадрів і інвестицій;
- технологічна відсталість більшості промислових підприємств, високий рівень зношеності основних фондів, брак робочих місць і зростання безробіття;
- несприятлива демографічна ситуація – міграція молоді у більші міста, від’ємний природний приріст населення, низький рівень розвитку охорони здоров’я тощо;
- недостатній рівень розвитку соціально-культурної сфери й низький рівень розвитку інженерно-інфраструктурних об’єктів;
- значна частка міських поселень з переважанням однієї галузі промисловості, що означає повну залежність поселення від структуроутворюючого підприємства.

Державна цільова програма підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011 - 2015 роки містить науково-методичні, економічні, організаційні, правові заходи щодо забезпечення сталого економічного розвитку та суттєвого покращення життя людей малих міст.

Так, проблеми соціально-економічного розвитку малих міст передбачається розв’язати шляхом:

- формування законодавчої бази, спрямованої на створення передумов для сталого розвитку малих міст, з дотриманням принципів Європейської хартії місцевого самоврядування;
- визначення переліку пріоритетних завдань для розв’язання основних інфраструктурних проблем малих міст, виконання яких поліпшить економічну привабливість малих міст, що сприятиме їх соціально-економічному розвитку;
- надання місцевим бюджетам малих міст прямих субвенцій на соціально-економічний розвиток за рахунок частки щорічної субвенції з

державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток, що визначається пропорційно чисельності населення малих міст;

- активізації участі жителів малих міст в їх управлінні;
- розроблення та впровадження інноваційних механізмів забезпечення розвитку територіальних громад малих міст;
- розширення дохідної бази місцевих бюджетів малих міст, створення умов для залучення інвестиційних ресурсів для виконання їх програм розвитку;
- погодження державних цільових (галузевих), регіональних та місцевих програм в частині соціально-економічного розвитку малих міст з їх міськими радами;
- фінансування за рахунок коштів державного бюджету розроблення генеральних планів та іншої містобудівної і землевпорядної документації малих міст.

Реалізація наведених заходів можлива тільки через забезпечення розбудови інфраструктури малих міст.